

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

[Bespreking van: M.T. Beumers, W.H. van Boom, M.A. Loth
(2016)Aansprakelijkheidsrecht en maatmens : preadvies van de Vereniging voor
Aansprakelijkheids- en Schadevergoedingsrecht]

Loos, M.B.M.

Publication date

2017

Document Version

Final published version

Published in

Tijdschrift voor Consumentenrecht & Handelspraktijken

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Loos, M. B. M. (2017). [Bespreking van: M.T. Beumers, W.H. van Boom, M.A. Loth
(2016)Aansprakelijkheidsrecht en maatmens : preadvies van de Vereniging voor
Aansprakelijkheids- en Schadevergoedingsrecht]. *Tijdschrift voor Consumentenrecht &
Handelspraktijken*, 2017(6), 292. <https://www.uitgeverijparis.nl/reader/200932/1001355673>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (<https://dare.uva.nl>)

Boekbesprekingen

M.Th. Beumers, W.H. van Boom & M.A. Loth, *Aansprakelijkheidsrecht en maatmens*, Preadviezen Vereniging voor Aansprakelijkheids- en Schadevergoedingsrecht, Deventer: Wolters Kluwer 2016, 73 + VI p.

Onder de titel *Aansprakelijkheidsrecht en maatmens* zijn twee preadviezen voor de Vereniging voor Aansprakelijkheids- en Schadevergoedingsrecht verschenen. Het tweede preadvies van Loth, 'Rechtvaardige aansprakelijkheid. Over herstel van autonomie, beginsel in het aansprakelijkheidsrecht, en de "maatmens benadeelde"' (p. 33-73) betreft de vraag naar de rechtvaardiging en begrenzing van aansprakelijkheid en schadevergoeding (p. 33). De centrale onderzoeksvraag in het preadvies is in hoeverre de beginselen van corrigerende en distributieve rechtvaardigheid kunnen bijdragen aan de legitimatie en begrenzing van aansprakelijkheid en schadevergoeding en welke rol de 'maatmens benadeelde' daarbij speelt (p. 33-34). Voor de lezers van dit tijdschrift is echter vooral het eerste preadvies, van Beumers en Van Boom over 'De maatmens-benadeelde in het aansprakelijkheidsrecht' (p. 1-32), relevant. Zij bespreken in hun preadvies allereerst de maatmens-benadeelde in het consumentenrechtelijke aansprakelijkheidsrecht, waarbij zij opmerken dat voor de duiding van deze maatmens zijn Europeesrechtelijke achtergrond van belang is omdat het begrip 'de gemiddelde consument' een harmonisatiedoel dient, terwijl dit ideaaltype consument 'onmogelijk is te bereiken' en er spanning bestaat tussen feit (het daadwerkelijke consumentengedrag) en norm (het gedrag van de consument-maatmens) (p. 1-2 en 12-14). De gemiddelde consument 'vormt een ten dele normatief model dat voorschrijft hoe consumenten worden geacht zich te gedragen' (p. 8). Wel moeten nationale rechters zelf oordelen wat de typische reactie van de gemiddelde consument is, waarbij rekening moet worden gehouden met alle relevante gegevens. Het is echter onduidelijk tot op welke hoogte empirisch bewijs mag worden gebruikt bij de beoordeling of een bepaalde handelspraktijk oneerlijk is. In *Gut Springenheide* maakte het Hof van Justitie duidelijk dat statistisch onderzoek niet noodzakelijk is om vast te stellen of consumenten worden misleid door een productomschrijving, maar in bijzondere omstandigheden mag de rechter wel gebruikmaken van dergelijk onderzoek (p. 9). Onduidelijk is echter of dat alleen toegestaan is 'in moeilijke gevallen' (p. 10). Het belang van statistisch onderzoek lijkt volgens hen op grond van de rechtspraak van het Hof van Justitie 'drastisch te zijn beperkt', maar niet uitgesloten (p. 10). Ook kan rekening worden gehouden met maatschappelijke, culturele en taalkundige verschillen tussen lidstaten, maar ook hier is onduidelijk in welke mate de nationale rechter rekening mag houden met deze omstandigheden bij de beoordeling van hoe de gemiddelde consument reageert (p. 11). Waar de balans tussen feit en norm ligt of zou moeten liggen, is echter veel moeilijker te beantwoorden. Terecht sluiten zij dit deel van hun betoog af met de stelling dat hoe verder feit en norm uiteengroeien, hoe minder aansprekend de gekozen maatmens zal zijn (p. 14).

In het tweede deel van het betoog worden de pijlen gericht op de maatmens-benadeelde, in het bijzonder op het verlies van arbeidsvermogen (p. 14-23). In het derde deel (p. 23-28) maken zij enkele observaties naar aanleiding van de twee gebruikte voorbeelden van maatmensen in het aansprakelijkheidsrecht. In het kader van de *vestiging* van aansprakelijkheid is de maatmens (hier: de gemiddelde consument) bruikbaar als normatief model voor het vaststellen van het wenselijke kennis- en zorgniveau van de benadeelde. De functie van de maatmens is hier vooral de facilitering van het beslissingsproces van partijen en de rechter (p. 24). Terecht wordt in dit kader gewaarschuwd voor het risico dat de maatmens te weinig of (zoals bij de gemiddelde consument) juist te veel vergt van de benadeelde: de maatmens-benadering is niet goed vol te houden 'als in plaats van incidenten sprake is van een vereist kennis- en zorgniveau dat op structurele wijze ondermaatse of overmatige inspanningen vergt van benadeelden' (p. 26-27). Ook als de achtergrond van de invoering van een maatmens wordt gevormd door het streven naar harmonisatie dient het realiteitsgehalte van de Europese maatmens in het oog te worden gehouden: 'harmonisatie of niet, het komt toch niet zelden aan op de concrete situatie waarin de maatmens zich bevindt en de inkleuring daarvan door de beoordelende rechter' (p. 27-28). Inderdaad is voor een norm als 'de gemiddelde consument' uiteindelijk beslissend in hoeverre de norm op draagvlak kan rekenen onder justitiabelen en rechters. Juist bij deze specifieke norm zijn, zoals ook elders in dit themanummer aan de orde komt, daar wel vraagtekens bij te zetten.

Prof. dr. M.B.M. Loos